

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an **60** coroane. — Pe şase luni
30 coroane. — Pe trei luni **15** coroane.
 Ziarul apare Marţi, Joi și Sâmbătă

Correspondențe

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada
 Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori secrete se refuză. —
 Articole nepublicate nu se înșalță.

Prețul inserțiunilor, după invocăla =**Abonamentele și inserțiunile**

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Ro-
 mân», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Armata română în Budapesta

O telegramă sosită Luni la Consiliul Dirigent vestește, că avangardele trupelor comandante de generalul Traian Moșoi, au intrat în Budapesta.

Armata bolșevică ungurească este zdrobită. Atacul său, pornit cu un avant de respectat, s'a prăbușit total în fața vitejiei și a ișteșimii armatei române.

Roșorii și căldăruși noștri au îndeplinit minuni de eroism.

Ziua de Luni, 4 August 1919, rămâne inscrisă cu glorie de veci în istoria neamului nostru.

Tot sufletul de român saltă de mândrie și de bucurie fără seamă la auzul, că operațiile trupelor noastre au fost înconjurante cu nimicirea armatei ungurești și cu ocuparea capitalei Budapesta.

Drapetele românești fălăie astăzi îndărăt în inima Ungariei.

Este o respirație de alt fel; dar și o deosebire. În Decembrie 1916 flătorau steagurile ungurești pe zidurile Bacureștilor, puse acolo cu ajutorul germanilor lui Wilhelm, noi însă, pe noastră la Budapesta le-am împlânat noi de noi, singuri, fără ajutorul brațelor străine.

Ostașii noștri, și indurarea Domnului

din ceruri, ni-a dat satisfacția aceasta meritată.

Inainte d'a ocupa Budapesta, grupul de manevre, comandat de generalul Moșoi, a izbutit să înconjoare patru divizii d'ale roșilor și să le desarmeze. Material enorm de răsboi și depozite militare s-au capturat.

Zeci de mii de soldați au căzut prizonieri.

Gardele roșii, căte au mai scapat de focul omorâtor al tunurilor și de baionetele ascuțite ale infanteriei noastre, au lăsat Budapesta în urma lor și au fugit risipite în crotă au putut.

Budapestenii n'au făcut nici un act de dezamăgire la intrarea trupelor române. Mulți dintr-înșii au salutat cu vădăță plăcute orăndă și disciplina observată la soldații noștri, care se deosebeau atât de mult de roșii lor.

Un nou guvern, — Kun Béla a dispărut, — a predat orașul în mâinile armatei române. Șeful acestui guvern este Iuliu Peidl, care a compus un cabinet din social democrați, și a cerut armistițiu.

Armata română să trăească împreună cu toți vitejii săi comandanți!

Încă odată morală publică

Morală publică e nervul nobil, care agită faptele bune și susține disciplina sau buna rânduială în sărurile luptătorilor, ca nime să nu devieze dela țintă.

Nu mi se va reprosa dacă din nou îmi ridic cîvăntul în aceste coloane, și din nou cer *a fortifică morală publică*, ca ea, singur ea, să domine sărurile poporului nostru devenit stăpân pe plaiurile strămoșiei.

În fortificarea moralei publice prima etapă se face, de sine înțeles, reprobând cu toată forță de care dispunem *parasitismul* ce tinde a se încrețeni în simbol societății noastre.

Auzim, mai ales acum la preluarea imperiului român, zicându-se și peici, și pe colo: «Ea și nu altul a săvârșit lucrul acesta. De lipseam dela datorină, cutare și cutare catastrofă se întâmplă!» Ei bine! Ce ne spun grăuirea acestea? Sânt, nici mai mult și nici mai puțin, insinuări la grăjii și pretensiuni la anumite remunerări pentru serviciile aduse poate numai

închipuire. Sânt expresia egoismului îmbrăcat în haină destul de transparentă.

Lăudăroși, gurile rele cum am zice, și până aici au ocupat prea mult teren; și deci nici cărma națională și nici opinia publică nu ar trebui să dea numai decât să cufără celor ce stiu grăi frumos, ridându-i unde nu merită.

Faptele reale, judecate prin prismă obiectivității, — eată ceea ce trebuie să hoțărască la așezarea în locul de onoare a celor ce conduce soarta neamului, — nu aparțină exterioră și nici nemotivată; căci vai de popor ce nu-și stie alege persoanele de valoare și nu le pune pe acele în fruntea sa, ca să-i fie povătuiritor și inspiratori de avânt idealistic.

Dacă detestăm nepotismul și săracia de duh, cu atât mai mult trebuie să ne întoarcem contra celor ce numai pun dețe de ceară — petele negre — le caută la fiecine. Imbecili strică mult societății, dar înzecă și insuflă strică bunului mes porenoritor.

Ponegoriorii se pot cu drept numihienele societății. Pentru că, precum anumite

animale își mânâncă fetii proprii, așa nimicesc ei trupește și sulfetește pe cei ce î-au luat de țintă a atacurilor lor. Si nimicesc nu numai persoanele singuratic, dar și totalitatea. Nu poate exista societate consolidată, unde intrigile și sfâșierile sănt la ordinea zilei.

Se respectă prin urmare pe sine statul și cetățenii cari acum la începutul activității noastre sunt ceteșenii în România-Mare, își pun de țintă a lăpăda din corpul lor pe toți imbecili și intrigani, cum lăpăda vinul după ferberea primă drojdiile, ce le așază în intunecimea de pe fundul vasului.

Selecționarea o îndeplinește consenzul public sau judecata publică. În scopul selecționării avem deci trebuința de opiniile publică sănătoasă, care stie alege neghina din grâu și totodată este atât de puternică, ca prin votul său suveran toate patimile ce vânători de interes le-ar răscoli între noi, să le poată predominia și sătrăpi.

Opinia publică sănătoasă se căstigă, se înțelege de sine, prin munca intensivă atât pe terenul social, cât și cel cultural.

Pe terenul social vom contribui la întărirea opiniei publice sănătoase prin creșterea tinereții în deprinderile bune și morale, care să le practice în toată viața sa, să le facă aceasta toate neamurile cu rost istoric.

E lung pomelenic eseazămintelor pentru creșterea poporului. Într'un articol de ziari nu se poate înșira întreg. Voi aminti numai că opinie publică sănătoasă se formează în convenire morale și prin lectura morală. Așa numitele *șezitori populare* sănt deci condiție primordială la creșterea poporului. Din nici un sat să nu lipsească casinile și convenirile de oameni, unde se dau povetă bunopoporului, — în rândul prim tinereții. Ca să nu fie aceste conveniri prije de desfrâul, ele nu se vor mai tine prin cărțiume ca până acum. Peste tot, localurile publice, unde se vând beuturi spirituoase, tinereții să nu le poată cearca, nici se poată atrage acolo jocuri.

Din convenire se exclud persoanele cu caracter dubiu. (Inteleag beții notorici și femeile cu nume rău, care prezenta și-o folosește numai spre a duce pe altu în îspita).

Se stie, că distracții spirituale (și corporale) sănt tot așa de indispensabile ca și hrana. Fară ele omul nu poate trăi. Se practice dar și acestea! Tinereții însă să fie petrecut acolo de părinți ori tutori, iar conducerea să o aibă în mână persoane de incredere și cu deplină garanță morală. Petrecerile unde moralitatea așa pretinde, se pot aranja și după sexe. Tot așa va fi metodul ce se urmează cu certitudine.

Și încă ceva! Cinește și omenia, cu alte cuvinte *caracterul moral*, în afară de conveniri, petreceri, prelegeri publice și a. se poate forma și prin munca, fie munca în atelierul, unde lucră meseriașul, fie ea munca de câmp a economiei, ori fie a negustorului și întreprinzătorului de lucrări. Cum moralizează munca? Dă ocupație și ferescă pe muncitor dela faptele morale.

Munca infilțează muncitorului conștiințios *simbul datoriei*, care este simț per eminentan moral.

Opinia publică sănătoasă se căstigă cum s'a zis și prin cultura.

Cultura împrumută, – lângă cete- rile și conferențele publice și private, – școală. De la intensitatea învățământului atâtă, ca poporul să fie cult ori lipsit de cultură. În gradul c-e i se măreste cultura, crește opinia sa publică. La popoarele culte ale apusului n-a prins bolșevismul. Cultura a stăpânit sufletele și nu le-a lăsat prădu instincțiunii animalești, în care a căzut b. o. poporul rus.

De aceea zic, că cultura și stăpân puerică al opiniei publice sănătoase.

Întrebarea este: Care cultură împrumută caracter moral poporului? Împrumută caracterul moral cultură națională, bazată pe legile naturii, ori cultura străbătătură de spiritul religios?

Nu intru în discuție, ci ofer simplu, că cultura în spirit religios are putere moralizatoare în mai deplină măsură ca cea naturalistă, fiindcă e mai autoritar principiu pe care se basează. În consecință trebuie să dăm poporului cultură religioasă.

Moral religioasă au toate popoarele. Morala canibalilor și a șinghiliunii pe altii. Morala turcului și a ucide căt mai mulți ghiauri, ca să se facă mai credincioși de Mohamed. Israilei? Are și el moral? să fie popor ales al lui Dumnezeu, dar se seamene căt se poate de multă zinanie în alte neamuri, care să-i servească de trepte la ridicare sa cătră bâtrânumul Iehova. Nici comunitățile zilelor noastre nu se pot trece cu vedere: Și ei au morală religioasă. „Să fim una, zic ei, să nu ne despartă de către olală rangul, avearea, slarea” și. A. În aplicare apoi își uită principiile. În realitate pun forță în față dreptului, și patima în față virtuții, săvârșind barbarile,

care numai persoanele fără pic de simt le pot comite.

Sunt morale religioase încă inspirate de un constitut adeverător morală religioasă? Ori cine înțelege, că nu... Mai curând se pot numi pepinierile corupției sociale, ce atât de tare să-lăjit pe urmă răsboiului de 5 ani.

Cine a cunoscut numai cu câteva zeci de ani înainte poporul nostru, și s'ar scula azi din morți, ca să-l cunoască din nou – nu ar mai întâlni în întregime aproape nici una din insuflare bune ale oamenilor de mai înainte. Deși nu s'a stricat de tot, dar s-a schimbat mult de tot fire blajinului neam de oameni, ce poartă numele de popor roman. Imbulzeală la oficii publice, cocoteala și certul, continuă nu vor să zică alta, decât că poporul acesta a intrat în vîrtejul civilizației *lipsite de înțimă*.

Unde să se ale scut? Un singur răspuns avem: *Nem vom alipi cu tot dinadinsul biserică noastră strămoșească și vom ţălvia în popor morală propovăzădită de Hristos*.

Măntuirea o va aduce pe seama poporului și statului român *altruismul creștin,umanismul* ce predică biserică creștină, pentru că morală mai perfectă ca cea creștină nu există și nu va exista. Sănt reale și adeverătoare cuvintele: Cerul și pământul va trece, dar nici o iotă din cele ce predică biserică la raport la morală publică.

Vasile Gan, protopop.

O prelegere în Săliște

Dl Nisipeanu, din Iași, a jinut în Săliște, în 20 iulie a. c. o școală și interesantă prelegere.

Profesorul de pedagogie din vechiul regat a venit în scumpul nostru Ardeal, la Cluj, să propună diferite studii, la cursurile pregătitoare de profesori. Faptul, că neașteptate trude și oboseala săptămânei, și în zilele de odihnă, Dumineacă, cu toată greutatea călătoriei aleargă în diferite centre penitentia reînvăzute razele de lumini și de căldură asupra poporului nostru, ne descorepă în persoana dusalui un suflit iubitor de progres, un bărbat și profesor, care înțelege chemearea zilelor mari, pe care ne-a învăzit întrucât a le ajunge crucea. Domnului și spada dorobanțului român.

Co scurtă reprivire asupra vitregului trecut anunț subiectul prelegerii, care e unul dintre cele mai de seamă în viața popoarelor: *Credința creștină*.

Prin pilde și asemănări concrete, scoase din învățământul răsboiului actual, arăta pe

înțelesul mulțimii însemnatatea cea mare a moralei creștine, alimentată de puterea credinței. Căci numai unde e credință, acolo se poate fi și biruință, în toate lucrările de orice fel. Intruparea visului național, spune preleghitorul, nu s'a realizat decât pe tărâia de granit a credinței și a naidejdei poporului nostru în Dumnezeu: că totuși odată va trebui să văză zina dreptății, că luptele și frântările necurante, suferințele cele multe, trebuiau să fie răspăsite.

Această credință a fost nervul vițării ai neamului, pe care în cele din urmă nu-l-a putut scăda din sufletul poporului nostru, nu-l-a putut cuprăt niște militarismul german. Prin date din zilele noastre și din trecut, dovedește că popoarele, care și-au pierdut credința, au decăzut, să demoralizeze. Adică de pildă poporul rus. Că în Rusia e astăzi un haos nemai pomenter, o răutate și-o răzbunare de nedescris, că toată sălbăticia, toată paries animalică a legii din om la ivesă, că boala vieții cel mai tiranic conduce sării și numai păcăli, că o parte însemnată a poporului rus și-a pierdut credința în Dumnezeu. În învățările religioase, lăsându-se purtătoare de principiile răsăritelor și ale distrugerii.

Poporul german care se susține de un popor credincios, deosemeni în decursul răsăritului a dovedit lumei, că credința lui n'a fost curată. Soldații germani, deși aveau fiecare înscriș pe cataramba balionetul „Gott mit uns”, credința era lor față și egoistic. Au mers de departe, încă și pe Duce l-u naționalizat. Numai astfel putem înțelege barbaria germană, distrugerea a tot ce le-a stat în cal.

Spre a lăua problema învățăturilor sfinte, întârzie prin puterea credinței, spune, că cîmețineea în viața aceasta pământescă începe spre fericire. Fiecare umbă și dorește să fie fericit. Se'ntrebă: Unde o vom găsi, cănu-i-o va putea să doa? Bogățile celor mari, onorurile înalte, plăcerile diferenții, petrecerile veseli și nefrânti. Năușul poate să fie numai răspînzel. Din ce se împărăște omul cu mai multe din ele, din aceea devine tot mai nemulțumit, mai nefericit, răvnit și dorindu-se tot la zilele și mai mari, și mai înalte.

Ca demonstra desvoală într-o limbă atrăgătoare cele mai de seamă porunci ale legii creștină: Iubirea de Dumnezeu, deaproapele de vrăjămasi. Pericilul celic sufer, pericilul cel săraci cu duhul. Din rugăciunea Tatăl nostru: Și ne eartă nouă greșele noastre... Și nu ne duce pe noi în îspătă. Stăru asupra acestor porunci, arătându-le adeverător înțeles din punct de vedere religios și științific. Armonia dintre ele. La cătă fericire n-ar putea ajunge omeneșimea, dacă ar fiene cu mai mare tările la învățăturile lui Hristos și le-ar urma prin fagie în toate împărăjurile vieții.

Prin prelegearea sa profesorul de pedagogie Nisipeanu-nă-a dat o îndrumare, care urmată de atât intelectual mișren, pe lângă preoți luminări și harnici, va aduce instituțiunilor noastre culturale, bisericești și naționale cele mai neprețuite foloase.

Um mirean.

FOISOARA

Refugiații Ardealului

— Scrisori din pribegie —
de Dr. Ioan Mateiu.
(Urmare)

De-acum drumul întoarcerii noastre, se deschide stropit de sânge dar încrezător, prin avântul nebriuții al oştirii românești...

II

Ofensiva dela Mărăști, ne umpluse iniția de cele mai largi naidejdi. În cursul primăverii se vorbează neconetenț de această năvală, pe care aveau să o dea cu ultima îndărjire ostiai nelndupicați ai României. De căte ori n'am stat de vorbă cu acești luptători, cari mergeau spre front cu puternică credință de-a birui sănăde-a cădeșă vitejșe. El își ascătușă voinici, făuriti în clopotul durerilor și al celor mai nelindurate greutăți, ardean de nerăbdare să li se desemnă locul de luptă, spre a se arunca asupra dușmanului cu setea de răzbunare a celor ce-i vede jara călcăt și bațocător. Oștrea aceasta avea un suflit nou, în care dragoste de jara

și de neam se lumina tot mai tare, dând naștere unei inflăcărate voințe de biruință și de jertfă înălțătoare. Noi pribegii înțelegem acest suflăt, pentru că din suferință și îmbrățișările lui erau împlite și zilele noastre. Și cănd ceasul a bătut, aceste sufluri aprinse să schimbat în uragan infișoțate, cari zguduană vîzădul și înforau pădurile. Iuscușină generalului Averescu duceau oțirea răzbunătoare spre o slavă nouă și necreatoare. În căteva lăzi Germanii au fost loviti cu atâtă dăbârci și iuțelii fulgerătoare, încât cele mai puternice întărișuri au căzut pe neasteptate în mânile oştirilor românești. Trecerea pe pământul Ardealului avea să se facă în curând. Noi o așteptam cu nerăbdarea copiilor din preajma sărbătorilor. În fiecare dimineață ieșiam cu neamul nostru pe căile sării nouă, de-a apucă vr'o gazetă proaspătă, care să ne zugrăvească luptele de înaintare și de biruință noastră și armatei noastre. Mii de prizonieri și zecile de tunuri luate de la Germani în cele dinăzi atacuri, ne dau încredință că nimic nu mai poate opri trecerea Carpaților. De căteori, în așteptarea vestilor, nu luam gazetele în mână, spre a cefi din nou faptele vitejșii, pe cari

se săvârșiră soimii Moldovei în cele dinăzi lupte dela poalele munților. Svonurile, cari sborau din sat în sat despre planul minunat al bătăliei, faceă să nu ne mai opriam asupra temeiniciilor, cari ne împingeau mintea pe saborul închipuirii, la vîlă Ardealului unde ne vedeam îmbrățișând părinții și surorile întunecate de plâns.

(Va urma).

Ostaseasca

Foaie roșă ca fragă,
Estă-mă 'n Nyregyháză,
Să vîr în ungur groazăză,
Să facem o Românie
În unire și frăție.
Frați la frați să ne grăbim,
Să, la lută să pornim,
Ungrul, când ne-a zârzi,
Cu totul s'a zăpăci,
La Tisa nu s'a opri,
In valuri s'a aruncat,
Acolo mi l-am scăldat.

Copilă Treapă D. Stefan,
din Reg. I. Câmpia.

Intru pomenirea celor dispăruți

In ziua Sfântului Prooroc Ilie din acest an s-a oficiat atât în catedrala noastră din Sibiu cât și în biserică gr.-cat. din această orașă, parastasă intru pomenirea membrilor răposăți ai Marelei Stat național și a bravilor ostași, căzuți pe frontul de lângă Tisa.

La parastasul din catedrală au asistat: Membrul Marei Stat, Intreg Consiliul dirigent, P. S. Sa Episcopul Miron Cristea, corpul ofițerilor în frunte cu generalul Domăneanu, și numeroși credincioși.

A oficiat P. S. Sa Episcopul Ioan Iosif, arhiepiscopul Aradului, asistent de protopopul Dr. I. Stroiaș, asesorul consistorial Dr. G. Proca, protopopul Teclulescu și Borza, și diaconul Dr. O. Costea.

Părintele asesor consistorial Nicolae Ivan, vicepreședintele partidului național, a rostit cu acest prilej următoarele cuvântare:

Lapte bună m'au luptat,
credință am patit, curgere am
părit. (Timotei, cap. 4. v. 7.)

Preafinții Părinti! Iubiri creștini!

Obozii de ani, astiovei de luptă dar nelinfrânt, a închi osuri făinici stegar al vieții publice, vrednicul președinte al partidului nostru național, George Pop. Sulțetul care a lăuntrit aprinsă candela nădejdilor noastre, împodobit cu calitate alese, înzestrat cu virtuți rare, bărbatul care s'a trăit viață cu atâtă vrednicie — ca puțini alii; — nemilcăstul lupitor s'a stins tocmai în clipile cand corabia neamului săzonită între sile de gheășă, ieșise la largul mării, când era mai aproape să-și vadă visul împlinit, unitatea națională și înțregitatea neamului până la granilele etnografice locuite de poporul nostru — un ideal sfânt pentru care ei a slergat, a suștat, a jertfit și suferit martirii fară moșinură și fără să se piece atotputinătorul, care i-a cerut capul.

Inaintea ochilor noștri susțepti spăzi figura de patriarh său cum l-am văzut la 1 Decembrie 1918 la Alba-Iulia prezădând măreția adunare, cea mai frumoasă manifestație a poporului românesc din timpurile noastre. Pare că acum îl vedem, cum cu ochi săldăți în lacrimi de bucurie a veritățea bădei. Gheorghe hotărârile măreției adunării, hotărârile gravate în inimile noastre, ca cele 10 porunci în tabele legii lui Moise, holârăi, care ne-au deschis porțile către o lume nouă, lume, după care am ofitat de vesuri, fără să o ajungem, viu, ca ne-am intrat în morâni moșii și strămoșii fără să-l poată vedea realizat.

În culmea fiericiei vîții sale de octogenar, s'a intors la domeniul său Alba-Iulia budea Gheorghe, la vatră și moja sa, să facă primirea dorobanților, să-i întîmpine de-chun sosit, veniți să mantuie poporul din robie, și să ocupe ţara, care era de drept a noastră, pământul scăldat în lacrimi și sănge — și să vadă apoi cu ochii proprii hora mare, hora unirii, hora întregirii neamului, și apoi să zică cu psalmistul «acum slobozește pe robul tău, stupăr, că văzură ochii mei mănușă».

Dar altcum a fost scris în carteia sortii. Dorobanții erau opăci în drum; în locul lor răsăreau bande de ucigași care împărau în popor foc și sabie, vărsau sânge nevinovat și nimicau averea municii. Tipetele de dure să intreagă și să umplească vîzuloul dela periferie Salagiu, Bihorului și Aradului, — și făinici stegar, din 23 Februarie — zdrobit susțept și trupeste, esclamând cu protelul «Părinte! sfinte, păzește-mi poporul de acest ucigaș» și-a dat duhul.

Treizeci de zile au plâns Izraelitenii pe Moise al lor, — de treizeci de ori treizeci de zile, ba de luni și de ani te vom plângă noi, ceice Te-am pierdut pe tine, Apostolul îl libertății poporului, mucenic și al vremurilor grele, povățitor sincer și desinteresat, bărbatul integru, caracterul firm, susținut nobil și curat, care 50 de ani, fără să-vârste și stat în slujba neamului și-l aș servit cu credință și cu cinste. Cu susțelete cerințe de dure ne plecam capul și înțâlâm rugăciunile ferbinți pentru susținutul Tău — de azi încolo mortul națiunii române. În pantonean romană istoria îți va rezerva locul cel mai de frunte, care-l merită. De aci încolo vei fi o figură legendară, și numele Tău va fi pomenit cu laudă altăreia cu îlii Barbu, Bărunt și Șaguna, pentru Te ca și ei ai lăbit școala română, biserică și neamul românesc și cu braț puternic ai ocrotit apăzămintele naționale, economice și culturale. Tu și-ai stătut pielea urechii spre inima poporului, și și-ai stătut durerile lui, ai pu alifie vinecătoare pe ranele lui săngerările, ai intrat

cu fruntea senină în temnița Vatului, și și acolo ai fost înger păzitor al tovarășilor Tău, dintră caru Tău ești și la 9-lea care ai părăsit valea plângerii.

Un neam întreg îngeneunice la siciul Tău

păzit de dorobanți că să nu se apropie — mâni

sacrilege — și să-ți opreasă drumul spre calea vecinieci.

Mormântul Tău va fi loc de peregrinaj, — râna Ta moarte sfinte, de care ne vom apropia cu sfârșit și evanesc, ca de un loc sfânt.

Dela 1880 încoace, de când ai sărăci la Turda să-ă unească românii din Transilvania și Ungaria în un singur partid — partidul național român, — străinii Ti-ai jurat Moarte. Cu căt a fost ura lor mai mare, cu atât dragostea poporului a fost mai puternică, mai căldă. Clomegești și Ti-ai aplicat la Cehul Silvanie în 1900 un străbontat în ciomagul, cu care Europa a ceară să-ă străbate.

Înțelegere cheamă și nu mai avea de a fi. Și acum suntem curat și fără prihană, înainte de aur, îngădui nimeniță, stâncă de granit, bogat în fapte și virtute creștină, — odinioane în lagăcă dreptilor, unde este nici scărbă, nici suspinare, ci viață fără de slăbit, — iar către

Tine Doamne! halâmn glasul nostru, amărtilor nostru, la parte de odină același, că a fost capetenă neamului și partidului nostru, și-l aşzăz în loc luminat, în loc de verdeșă de unde a fugit totă întrăierea și dureea. Fă-Doamne parte cu alii așez și Tăl de împărăție. Fă-Doamne că și de acolo să privezește asupra neamului nostru încreunjurat de dușmani vîzuri și nevezuri, ca acest neam să se poată ridica spre culmea cel mai înaltă ale vieții culturale, la statul nostru național român, întregii, unul și în veci neșărtări să-l putem căruia mai mult cu dreptate, decât cu forță, — acum și purure și în veciile vecilor, Amin.

După aceasta, d. A. Bârseanu, a citit călduroase cuvinte de comemorare la adresa vrednicului bărbat al neamului românesc, George Pop de Băsești.

Stirile zilei

Di Brătianu în Sibiu. În călătorie sa de la front, d. prim-ministrul Brătianu a vizitat Aradul, Timișoara, Lugojul; apoi a venit la Alba-Iulia, ear Mart., în 5 l. c. la Sibiu, unde a participat la ședința festivă a Marelei Stat Național.

Prețindinții i s-au făcut entuziasmați sărbătororii și recunoscință pentru unul dintre fruntași politici, care au contribuit atât de mult la liberarea noastră de sub jugul milenar.

Marele Sfat Național. Proiectul legii electorale s'a votat în general în ședința din 2 August; ear în sedința dela 4 August s'a trecut la deschiderea specială. Din aceasă ședință, Marele Sfat a trimis telegramă omagială Msj. Sale Reginei Maria cu prilejul aniversării zilei nașterii a M. Sale. La ședință a fost de față și ministru basarabean, d. Inculeț, primit cu mari ovăzuri. În numărul vîlor vom raporta amănuntul.

Demisia. Scăfii de resort în Consiliul Dirigent, dñii Juncuane și Flutur. și-au înaintat demisia, din motivul că reforma electorală nu cuprinde votul femelor și reprezentarea proporțională a minorităților.

Moartea lui V. G. Morțan. Din Roman se anunță moartea fostului ministru V. G. Morțan. Vasile Morțan a debutat în sătenișat, sătenișat, sătenișat și a devenit cunoscut ca om politică la Iași împreună cu Nădejde, la care mai tarză s'a alipit și d. Stere.

A trecut apoi la liberali, împreună cu tineretul său numit genos, compus din O. Diamand, d. C. Crupensi, d. C. Stere etc. De atunci a ocupat funcțiile cele mai înalte, obținând cele mai mari decorații.

A fost ministru de interne și de lucrări publice.

În Timișoara. În înțelegere cu autoritatea militară franceză, d. Dr. A. Cosma a preluat în 28 iulie 1919 administrația județului Timiș și a orașului Timișoara.

Adunare. Despărțământul «Vîstea» al Asociaționii Ișii jine adunarea generală Dumineca în 10 August 1919 în Arpașul de Jos la 3 ore p. m. Program: 1.) Deschidere adunării; 2.) Raport asupra stării Despărțământului; 3.) Inscrisarea de membri; 4.) Reconstituirea. — Vîstea de jos, 31 iulie 1919. Pr. Pavel Borza, director.

Constantin Bârlă, agronom, șef de secție la Resortul de Agricultură al C. D., după lungi și grele suferințe și-a dat suflul în măslină. Creatoarea în 29 iulie la ora 11 seara în state de 43 de ani. Partea pământescă a defuncțui să se înmormântă în 31 iulie a. c. în cimitirul ortodox din comună Vale. Odihnește în pace.

Catedrală în Cluj. Primim următoarele: Văzând în Nr. 70 a. c. la Telegraful Român că la inițiativa părintelui asesor consistorial Nicolae Ivan din Sibiu, s'a întreprins o colectă cu rezultat foarte îmbucurător, în favorul edificandei catedralelor ortodoxe române în Cluj, cu placere trebuie să amintesc și să aduc în cunoștință celor pe care li îi priveste acest scop mare, că din primprocuror de aci Dr. Liviu T. Ghilezan, încă în luna Iulie April a. c. văzând modesta noastră biserică de aci, s'a gândit să edificează unei catedrale, care să ne face onore în acest oraș, și spre acest scop a depuneră de 500 cor, la instituția «Varșavă» de aci. Astfel d. Dr. Ghilezan este primul editor, care a adus primosul său întru realizarea scopului mare, — Cluj, 26 iulie 1919. Tullia Ropescu, paroh și protopop.

Statuomania este — scrie Hiena — o boala națională. În amintirea morților noștri am folosit at ceea. Un monument întrăvădit artistic, ridicat întrudea, în mijlocul sălii sălăjene, a fost cimpășat, unde pământul să fie sărac și să se întâlnească de obuze. Acolo s-a pusă față, la zile mari, în celerinajii, în care amintirea lor se învie misându-ne susțelet. În mijlocul oraselor unde ne putăm hăcazi și nezăcurzi, ne-am deprimă prea repede și considerăm aceste momente ca simpli și neglijanți spectatori ai nemierniciei noastre... Ei orășele, care doresc să-ă cîternească amintirea morților, care simt o datorie susțeletă de plătit acelor cari cu prejul vieții lor au sfărățit vecinile lor, orășele acestea pot face altă opera, mai folositoare și mai comunitate. Din fondurile adunătoare pot face un azel, o scăfă, cîteva burse sau orice instituție cu scop cultural. Păstrând vînătre recunoașterea pentru cei disperați din noi, am reșit astfel să o transmitem generațiilor viitoare nu cu un monument de gust îndoiniclie, ci cu o operă utilă și străină de vanitate omenească...

Notă

Congresul preotilor din Arhidieceză, precum și celelalte ajutoare, s-au lichidat din partea Consiliului dirigent; congreșul și cîvinvenale se extrează deja.

Celelalte ajutoare: ajutorul de vesiminte pro 1918, ajutorul familiar pro 1918, ajutorul familial pro 1919 și ajutorul de 900. — Corpul cartilui II/1919 se lichidează numai la chitanță de Consiliul dirigent, resortul cățelor, și viitorul de protopopul tractual, căruia s'a trimis aceste chitanțe. Notăm că pentru fiecare cătă chitanță separată.

Orle de oficii sunt numai între 8—12 a.m. După ameza la nici un caz nu se fac plătiri.

Oficial cassie arhidicezane.

Teatre în Sibiu

Cinematograful Orășenii. Piața Hermann. Directoră: D-na M. Scholtess. Zilnic program interesant. Începutul la ora: 9 seara.

Cinematograful Apollo. Strada Scheiș. Directoră: D-na Emil Toth. Joi și Vineri: *Mumla de aur*, film în 4 acte. Sâmbătă și Dumineca: *Sorurile*, mare drame în 3 acte. Începutul la ora: 9 seara.

Cinematograful Apollo. Strada Scheiș.

Nr. 286/1919 prot.

(189) 2-3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a II-a Călan, prin aceasta se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreună cu acest post, sănt cele arătate în coala B, pentru întregirea salarizului dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post, au să inainteze suplimentele, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului, până la terminal sus indicat, și cu prealabilă încuinținare a acestula, a se prezenta în parohie în vre-o Dumineacă sau sărbătoare, ca să facă cunoștință cu poporul.

Cluj, la 8 iulie 1919.

Oțelul protopresbiteral român gr.-or. în înțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Rosesen
protopop.

Nr. 73/1919.

(184) 2-3

Concurs

In conformitate cu rezoluția Ven. Consistoriu din 2 lule a.c. Nr. 4805 Bis., pentru întregirea postului al doilea de paroh în parohia de clasa I-a Aradă, tracut protopresbiteral al Câmpeniilor, se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreună cu acest post sănt cele fascioane în coala B, pentru întregirea dotajei dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post își vor trimite petițiile instruite conform legii subsemnatului oficiu în terminal arătat și cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vre-o Dumineacă sau sărbătoare la biserică spre a cănta, cînvântă și a face cunoștință cu poporul.

Alesul paroh va fi dator a se îngriji și de trebuințele sufletești ale credincioșilor din crăngul Mătășești, servind acolo stația liturgică tot în două Dumineaci.

Câmpeni, la 8 iulie 1919.

Oțelul protopresbiteral român gr.-or. al Câmpeniilor în înțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
sdm. protopop.

Nr. 232/1919.

(188) 2-3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoriști din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

1. Ghernesig, cu salar de 400 cor., dela popor și dela comuna bisericească. Restul întregirei dela stat.

2. Isoland-mare, cu salar de 800 cor., dela popor 600 cor. și dela comuna bisericească 200 cor. Restul întregirei dela stat.

3. Medesfalu, cu salar de 600 cor., dela comuna bisericească 400 cor. și dela popor 200 cor. Restul întregirei dela stat.

4. Veja, cu salar de 400 cor. dela popor și dela comuna bisericească. Restul întregirii dela stat.

În comunele Ghernesig, Medesfalu și Vela învățătorii sănt îndatorați a ocupa și postul de cantor.

Pentru toți învățătorii se asigură cîrturi și grădini în natură ori reluat în bani.

Invățători, car vor fi instituiți, sănă datori să instruzeze și în școală de repetitie și în Dumineci și sărbători să conducă copiii la biserică și să cante cu ei în cua la sf. liturgie.

Cererile instruite pe baza normelor în vigoare sănt a se astern în terminal arătat subsemnatului oficiu protopresbiteral, având concurență ca înainte de alegere să se prezinte poporului în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

Târgu-Mureșului, la 30 iunie 1919.

Oțelul protopresbiteral gr.-or. român al tracitului Târgu-Mureșului în înțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopop.

Nr. 195/1919.

(195) 1-3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învățători la școala confesională din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

1. Deda (Bistra) cu salar dela popor 400 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

2. Idicel-pădure, cu salar dela popor 600 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

3. Moșoraz, cu salar dela popor 1000 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

4. Muris-Culejd, cu salar dela popor 600 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

5. Nadăja-românești, cu salar dela popor 610 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

6. Polati, cu salar dela popor 1000 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

Invățătorii sănt îndatorați a instruia pe elevi cântările liturgice și a cănta cu elevii în biserică în toată Dumineaca și sărbătoarea.

Concurenții vor astrena cererile lor instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopezic, în termen deschis, iar pentru a se face cunoștință poporului se vor prezenta însemnătoarele poporului în vre-o Dumineacă ori sărbătoare spărge a căntă.

Reghini, 6/16 iulie, 1919.

Oțelul protopopezic ort. român si Reghinul în înțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Dumă
protopop.

Nr. 322/1919.

(194) 1-3

Concurs

Pentru întregirea unui post de învățător la școala poporala gr.-or. română din Sebeș-săses se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sănt:

Salar dela comuna bisericăescă 1200 cor. și întregire dela stat.

Relut de cîrturi și grădină 380 cor.

Invățătorul este dator să instruieze și în școală de repetitie, și Dumineci și sărbătoarea să conducă copiii la biserică și să cante cu ei la sf. liturgie.

Concurenții au să-și inainteze cererile înstruite conform normelor în vigoare, în terminal arătat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și înainte de alegere a se prezinte poporului în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări, cunoștințării de muzică vor fi preferiți.

Se b.e.s, 29 iunie (12 iulie) 1919.

Oțelul protopresbiteral în înțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopop.

Nr. 397/1919 of. protop.

(196) 1-3

Concurs

Pentru întregirea postului de învățător la școala primară conf. gr.-or. română din Rohia, protopresbiteral. Cetățe-de-peatră, în conformitate cu rezoluția Consistorială din 23 Mai a. c. Nr. 3884/1919 Scol. și cu concursul comitetului parohial din Rohia ditto 29 iunie v. a. c. publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreună cu acest post sănt:

1. Salarul legal: 300 cor. din repartitie pentru popor; 300 cor. ajutor permanent de P. V. Consistor; diferența de salar dela stat, votată prin prescripția ministerial Nr. 50549/1915.

2. Cîrturi depin corespunzător în edificiul școalei.

3. Relut de grădină de 20 cor.

Invățătorul ales, pe lângă îndatorile statute de normele în vigoare, are să conducă regulat în Dumineci și sărbători elevii la biserică și să-și învețe și să cante cu ei răspunsurile liturgice. Concurenții așa de-a înțelege și conducere cu elevi ori adulți, vor fi preferiți și retrimitu special pentru cor.

Reflecțianii să-și inainteze petiții de concurs sprînjate pe documentele cerute subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminal indicat și să se prezinte și să afirme în vre-o sărbătoare poporului ca concurenți.

Lăpușul-unguresc, la 1/14 iulie 1919.

Oțelul protopresbiteral gr.-or. român al tracitului Târgu-Mureșului în înțelegere cu comitetul Cetățe-de-peatră.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 195/1919.

(195) 1-3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învățători la școala confesională din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

1. Deda (Bistra) cu salar dela popor 400 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

2. Idicel-pădure, cu salar dela popor 600 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

3. Moșoraz, cu salar dela popor 1000 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

4. Muris-Culejd, cu salar dela popor 600 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

5. Nadăja-românești, cu salar dela popor 610 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

6. Polati, cu salar dela popor 1000 cor. iar restul dela stat; cîrturi și grădină.

Invățătorii sănt îndatorați a instruia pe elevi cântările liturgice și a cănta cu elevii în biserică în toată Dumineaca și sărbătoarea.

Concurenții vor astrena cererile lor instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopezic, în termen deschis, iar pentru a se face cunoștință poporului se vor prezenta însemnătoarele poporului în vre-o Dumineacă ori sărbătoare spărge a căntă.

Reghin, 6/16 iulie, 1919.

Oțelul protopopezic ort. român si Reghinul în înțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Dumă
protopop.

Nr. 322/1919.

(194) 1-3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoriști della școale mai jos însemnate din protopresbiteral Turda se publică concurs cu termen de 30 zile:

1. Agârbiciu, salar fundamental 1200 cor. dela biserică, cîrturi corăspunzător și ¼ jug. grădină.

2. Hărastig, salar fundamental 1200 cor. dela biserică, cîrturi corăspunzător și ¼ jug. grădină.

Celelalte competiții și ajutoare de scumpe sănt puse în perspectivă din partea stării noastre, conform legilor din vigoare ca și în invățătorii dela stat.

Cei aleși, pe lângă obligamentul instruirii, vor avea o conducte elevii la biserică în Dumineci și sărbători. Vor fi preferiți cei apărați a instruia corul și vor fi separat remunerări.

Cererile concursuale se vor transmite în termen deschis subsemnatului oficiu.

Turda, 10 iulie 1919.

Oțelul protopresbiteral în înțelegere cu comitetele parohiale concurențe.

Iovin Murășianu
protopresbiteral.

(191) 2-3

Concurs

Pentru întregirea unui post de învățător la școala tracituală din Dobra, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Dotajia impreună cu acest post este:

1. Salarul prescris de lege, din care 1200 cor. se achită din fondul școlar, car restul este întregire dela stat votată.

2. Cîrturi în natură și grădină, — sau reutilizul prescris de lege.

Să observă că alesul învățător întuțucă va fi în stare să instruieze și să conducă cor bisericesc și de concerte, va fi ales dirigent al Reuniunii de cântări din Dobra și va primi o remunerare anuală de 400 cor.

Dobra, la 8/21 iulie 1919.

Comitetul protopresbiteral.

Iosif Morariu
protopop.